

Література

1. Горский Д.П. Проблемы общей методологии наук и диалектической логики / Д.П. Горский – М. : Мысль, 1966. – 374 с.
2. Добров Г.М. Наука о науке / Г.М. Добров – К. : Наукова думка, 1998. – 304 с.
3. Копнин П.В. Гносеологические и логические основы науки / П.В. Копнин – М. : Мысль, 1974. – 588 с.
4. Краевский В.В. Методология научного исследования / В.В. Краевский – Спб. : СПбГУП, 2001. – 148 с.
5. Методология в сфере теории и практики / А.Т. Москаленко, А.А. Погорозе, А.А. Чечулин и др. – Новосибирск : Наука. Сибирское отделение, 1988. – 306 с.
6. Роль методологии в развитии науки / Отв. ред. Д.К. Беляев, А.П. Деревянко. – Новосибирск : Наука. Сибирское отделение, 1985. – 315 с.
7. Свердан М.М. Основи наукових досліджень / М.М. Свердан, М.Р. Свердан – Чернівці : Рута, 2006. – 352 с.
8. Сисоева С.О. Основи педагогічної творчості [підручник] / С.О. Сисоева – К. : Міленіум, 2006. – 344 с.
9. Стеченко Д.М. Методология наукових досліджень / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир – К. : Знання, 2007. – 317 с.

ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ПЕРСОНАЖІВ У ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРУ УІЛЬЯМА СОМЕРСЕТА МОЕМА "THE PAINTED VEIL")

Зелена І. О., Гуменюк В. С.

У статті розглядається проблема відображення емоційного стану персонажів у художніх текстах англійської сучасної літератури. Подана розгорнута характеристика стилістичних засобів та прийомів, завдяки яким створюється емоційно-експресивний вплив на читача.

Ключові слова: художня література, емоційний стан, зобразально-виразальні засоби та прийоми, мовленнєва експресія.

ОСОБЕННОСТИ ОТОБРАЖЕНИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО СОСТОЯНИЯ ПЕРСОНАЖЕЙ В ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ТЕКСТАХ СОВРЕМЕННОЙ АНГЛИЙСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ (НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ УИЛЬЯМА СОМЕРСЕТА МОЭМА "THE PAINTED VEIL")

Зеленая И. А., Гуменюк В. С.

В статье рассматривается проблема отображения эмоционального состояния персонажей в художественных текстах английской современной литературы. Представлена развернутая характеристика стилистических средств и приемов, благодаря которым создается эмоционально-экспрессивное воздействие на читателя.

Ключевые слова: художественная литература, эмоциональное состояние, изобразительно-выразительные средства и приемы, речевая экспрессия.

FEATURES OF DISPLAYING THE EMOTIONAL STATE OF CHARACTERS IN BELLES-LETTRES REFLECTION IN MODERN ENGLISH LITERATURE (WILLIAM SOMERSET MAUGHAM "THE PAINTED VEIL")

Zelena I. O., Gumenyuk V. S.

The article considers the problem of characters' emotional state in literary texts, the English contemporary literature. There has been represented a deployed characteristic of stylistic devices and techniques due to which emotionally expressive effect on the reader is created.

Keywords: belles-lettres, emotional state, figurative-expressive means and methods, speech expression.

Актуальність дослідження. У сучасній науковій парадигмі головним об'єктом дослідження більшості наук є людина. Вже неодноразово відзначався поворот від вивчення мови як структури до дослідження її як діяльності. Відмінною особливістю художніх текстів є їх індивідуальність і неповторність. Вони втілюють емоційно та соціально зазначене упереджене ставлення автора до естетичного предмету в процесі текстової діяльності. Крім того, письменник-творець постійно знаходиться в багатомірному просторі діалогу, який відбувається між автором, оповідачем, героєм, читачем, іншими авторами, нададресатом.

Невід'ємною рисою творчої особистості є її емоційність (за І. В. Шаховським) [5]. У роботі ми дотримуємось провідного положення про те, що емоційне оцінювання дійсності автором відбувається через механізм його відображення в семантиці слів, словосполучень і мовних структур, що використовуються для вербалізації емоцій. Особистість письменника, його людська індивідуальність проявляється в художньому тексті, який представляє собою актуалізований відбір мовних засобів.

Відомо, що англійська мова надає широкі можливості для передачі емоційних концептів. Емоційне смислове поле формується сукупністю різних засобів і способів експлікації уявного змісту, кодування і декодування емоційного змісту. Водночас, у літературі особливе значення має враження та художнє й естетичне пізнання дійсності. Від того, як і в якій формі матеріалізується зміст, залежить естетична цінність твору та рівень емоційно – експресивного впливу на читача. У художніх текстах використовуються одиниці та засоби всіх стилів, але всі ці стильові елементи включаються в особливу літературну систему та набувають нової, естетичної функції. Завдяки цьому художні тексти завжди емоційно забарвлені та експресивно виражені.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми (Арутюнова Н.Д. Мова і світ людини, 1998; Вежбицкая А. Мова. Культура. Пізнання, 1996; Дейк Т.А. Мова. Пізнання. Комунікація, 1989; Карасик В.І. Мова соціального статусу, 1992; Караулов Ю.Н. Російська мова та мовна особистість, 1987) засвідчив важливість і актуальність розгляду мови крізь призму людини, її психологічних та інтелектуальних особливостей, її діяльності.

Метою статті є розгляд художнього твору, його стилістичних засобів і прийомів, завдяки яким створюється емоційно-експресивний вплив на читача.

Для досягнення поставленої мети ми потребуємо вирішення таких конкретних завдань, як розгляд сучасних художніх творів; опис стилістичних засобів, що найчастіше вживаються в англomовній художній літературі; виявлення лексичних, граматичних і синтаксичних засобів, що володіють експресивністю; аналіз взаємодії різних стилістичних засобів у художньому творі; використання стилістичних засобів та прийомів у романі «The Painted Veil».

Виклад основного матеріалу дослідження. Спочатку розглянемо особливості емоційного стану персонажів у художній літературі. Слід зазначити, що у створенні емоційного забарвлення висловлювання беруть участь, окрім мовних засобів, різноманітні стилістичні прийоми. Репертуар лінгвістичних засобів, що використовуються для створення емоційного забарвлення мови досить різноманітний і включає в себе одиниці практично всіх мовних рівнів, як фонетичний, лексичний так і синтаксичний.

Багато лінгвістичних засобів тяжіють в певному контексті до певного типу емоційної промови, тобто є засобами вираження переважно негативних або переважно позитивних емоцій. Більш часто використання певного набору засобів для вираження задоволення або незадоволення утворює характерні особливості позитивної і негативної емоційної промови.

Наприклад, за допомогою умовчання можна виразити обурення:

- "Try not to upset yourself, darling. We must keep our heads."

- "I thought you loved me..." [6]

У процесі спілкування двох знайомих людей, ми можемо спостерігати високий темп мови, спонтанність:

- "If I were so rash as to say I'd marry you, when would you want to marry me?"

- "Now. At once. As soon as possible. We'd go to Italy for our honeymoon. August and September." [6]

Повторення будь-якого члена речення, словосполучення, що розташований в безпосередній близькості завжди підкреслює емоційно-сміслову тональність вислову. Воно ніби кидає наголос на почуття, що бурлять у людині, видвигаючи їх на перший план:

- "Fed up!" she repeated aloud, trembling with anger. "Fed up! Fed up!"

На противагу лексиці, синтаксис не передає характеру певної емоції, але в ньому чітко можна відзначити наявність або відсутність наявної емоції. Емоційність може бути присутньою в будь-якому реченні, але більша ступінь, звичайно, властива окличним реченням. Точний характер емоції, при цьому в усному мовленні визначається інтонацією: вимовлена ??на високому рівні, фраза виражає значення радості, а на низькому рівні прийнято виражати смуток і печаль [1].

Художній стиль є найбільш повно описаним із функціональних стилів. Але, це не дає нам приводу зробити висновок про те, що він найбільш вивчений. Це пояснюється тим, що художній стиль дуже творчий і знає змін більше за інших. Цей стиль вітає новизну і незвичність висловлювань [2].

Незважаючи на те, що теми, які поставлені в художніх текстах досить загальні (доля, почуття, ставлення людей), засоби, які використовуються для

їх розкриття, дуже різноманітні. При цьому кожен письменник прагне до виділення описання свого погляду на проблему, використовуючи при цьому свої засоби і створюючи свій стиль [2].

Мовленнєва експресія в усьому її різноманітті властива не тільки звукам, словам і їх граматичним формам, але ще більшою мірою синтаксичній організації мови. Стиль будь-якого мовного твору, у тому числі і художнього, як і стиль окремого автора, у значній мірі визначається синтаксисом. Нерідко синтаксична організація мовлення виявляється основним засобом художньої зображальності.

Основною одиницею синтаксичного рівня мови є модель речення, яка визначається по-різному в різних напрямках лінгвістики. У даній роботі під моделлю речення розуміють предикативний ланцюжок слівформ, що складається з підмета, присудка та інших другорядних членів, які знаходяться між собою в певних лінійних смислових та формальних відносинах.

Моделі речень, як і елементи мови інших рівнів, можуть містити основну та додаткову інформацію, входити в синонімічні відносини один з одним і, як наслідок цього, утворюють синтактико-стилістичні парадигми. Основою для утворення опозицій між різними моделями речень є наявність спільного інваріантного значення предикації, а також загального синтаксичного значення (речення розповідні, питальні, негативні). Решта значення, які є для тих чи інших моделей додатковими, будуть розглядатися як конотативні [3].

Виразний засіб було раніше визначено як маркований член стилістичної опозиції елементів мови даного рівня. Стосовно до синтаксису стилістично немаркованої моделлю речення є модель простого поширеного речення, яка не несе ніякої додаткової інформації. У даній моделі додаткова інформація може утворюватися тільки за рахунок стилістичного значення слів, які входять до неї. Всі інші моделі речення англійської мови можна розглядати як трансформи вихідної моделі.

Трансформація вихідної моделі у моделі питальних і негативних реченнях призводить до зміни її синтаксичного значення, але, як правило, рідко призводить до стилістичних перетворень.

- *“Well, it’s a damned sporting thing of him to go there. It’s not a thing I’d fancy. Of course he’ll get a C. M. C. for it when he comes back.”*

- *“But me, Charlie?” she cried, with anguish in her voice. [6]*

Трансформація вихідної моделі в інші моделі оповідальних речень призводить до того, що останні перетворюються в стилістично марковані моделі речень.

Таким чином, виразні засоби на синтаксичному рівні представляють синтаксичні моделі речень, які несуть додаткову логічну або експресивну інформацію, що сприяє підвищенню прагматичної ефективності висловлювання й мови в цілому.

Таким чином, виразні засоби на синтаксичному рівні представляють синтаксичні моделі речень, які несуть додаткову логічну або експресивну інформацію, що сприяє підвищенню прагматичної ефективності висловлювання й мови в цілому.

Відповідно до типів трансформацій вихідної моделі всі виразні засоби синтаксису можна розбити на три групи:

виразні засоби, засновані на редукції вихідної моделі;

- "Where is this place?" she asked after a pause.

- "Mei-tan-fu? It's on a tributary of the Wesren River. We should go up the Western River and then by chair."

- "Who is we?"

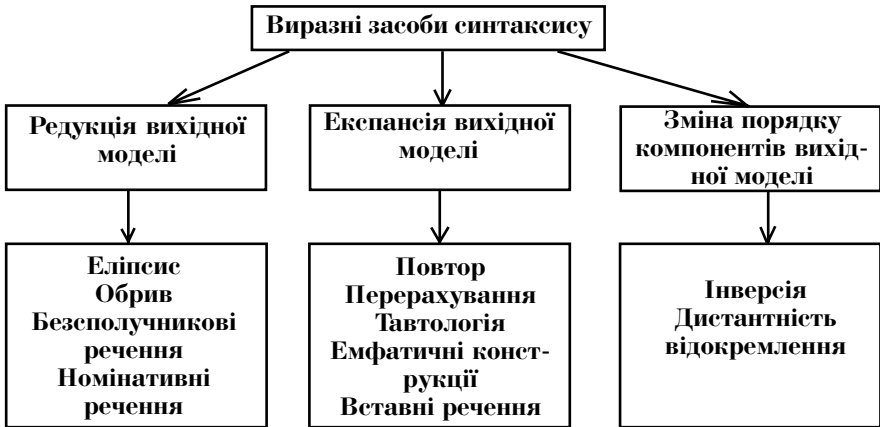
- "You and I" [6].

виразні засоби, які ґрунтуються на експансії вихідної моделі;

- "Forgive me for talking about this again," he said gently, "but I thought it might comfort you – I know how frightfully difficult it is on these occasions to say anything that is of the least use – I thought it might mean something to you that Walter died a martyr to science and to his duty" [6].

виразні засоби, які ґрунтуються на зміні порядку проходження компонентів вихідної моделі [3].

Сукупність даних виразних засобів представлена на наступній схемі:

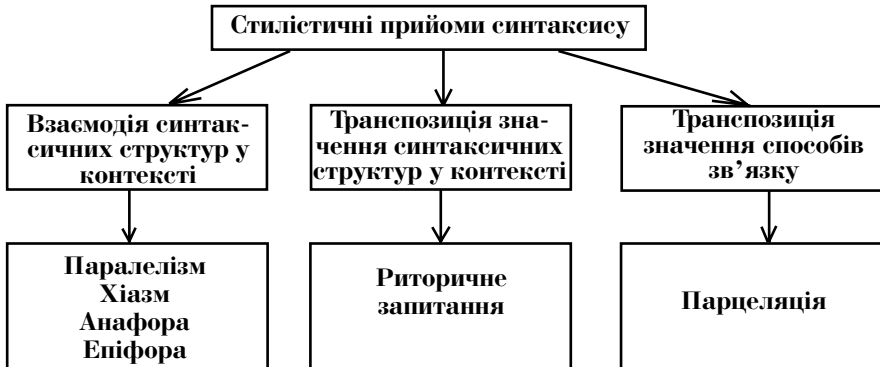
Виходячи з раніше прийнятого визначення стилістичного прийому як способу комбінації мовних одиниць даного рівня в межах одиниць вищого рівня (тобто в певному контексті), під стилістичним прийомом на синтаксичному рівні розуміється наступне: способи комбінації моделей речень в межах понадфразової єдності, абзацу, тексту. У цьому випадку стилістичний прийом може утворюватися як комбінаціями стилістично маркованих і стилістично немаркованих моделей речень, так і комбінаціями стилістично немаркованих моделей речень.

Стилістичний прийом на синтаксичному рівні може утворюватися за рахунок транспозиції моделі речення в певному мовленнєвому або ситуативному контексті. У цьому випадку модель набуває якоесь додаткове значення, яке зазвичай їй не властиво.

У залежності від характеру відносин між синтаксичними структурами, способів транспозиції їх значення і характеру зв'язку між елементами даних структур можна виділити три групи стилістичних прийомів на синтаксичному рівні: стилістичні прийоми, засновані на формальних і смислових взаємодіях

декількох синтаксичних конструкцій або моделей речень у певному контексті; стилістичні прийоми, засновані на транспозиції значення синтаксичної структури або моделей речень в певному контексті; стилістичні прийоми, засновані на транспозиції значення способів зв'язку між компонентами речень або реченнями.

Сукупність даних прийомів представлена на наступній схемі:

Висновки. При написанні художнього (і не тільки) твору кожен автор намагається якомога точніше та правильніше донести до читача свою думку, створити в нього певне враження та настрій, викликати почуття й зацікавити його. Але це не так просто, адже декілька літер, написаних на папері, повинні передати і сум, і радість, і стривоженість, і захват, вони повинні занурити читача у атмосферу твору, спонукати обожнювати чи ненавидіти героїв. У цьому автору і можуть допомогти стилістичні засоби. Вони досить поширені в літературі, адже покликані не лише індивідуалізувати мовлення автора, а й збагатити його емоційними нюансами, уявизнати художнє зображення.

Відтак, проаналізувавши роман У. Сомерсета Моєма "The Painted Veil" визначено, що автор використовував такі стилістичні прийоми та виразні засоби, як риторичні питання (27%), повтор (21%), вставні речення (18%), умовчання (15%), номінативні речення (11%), еліпсис (8%). Прийоми, що більше сприяють вираженню негативних емоцій – риторичні питання (33%), повтор (24%), умовчання (17%); позитивні емоції – вставні речення (27%), еліпсис (21%) та риторичні питання (16%).

Подальша розробка обраної теми полягає у використанні провідних положень дослідження у навчальній комунікації при стилістичній інтерпретації художнього тексту, що є складовою частиною навчання на філологічних факультетах у вищих навчальних закладах.

Література

1. Арнольд И.В. Лексикология современного языка: Учеб. Для ин-тов и фак. иностр. яз. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Высш. шк. – 1986. – 295 с.

2. Виноградов В. В. Про мову художньої літератури. – М. : Держ. вид-во художн. літ.. – 1959. – 465 с.

3. Мороховський А. Н., Воробйова О. П., Ліхощерст Н.И., Тимошенко З. В. Стилїстика англійської мови. — Київ: Вища школа. — 1984. — 248 с.
4. Расвська Н. Н. Очерки по стилістичній граматиці сучасної англійської мови. — Київ: Вища школа. Вид-во при Київ. ун-ті. — 1973. — 143 с.
5. Шаховський В. И. Категоризация емоцій в лексико-семантичеськой системі язика. — М. : Либроком. — 2000. — 345 с.
6. Maughan W. S. The painted veil. — К.: Знання. — 1999. — 288 с.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА СУТНІСТЬ ФЕНОМЕНА «ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ»

УДК 378.937
Князян М.О.

В статтє рассматривается проблема формирования профессиональной направленности будущего учителя. Раскрыт психолого-педагогический смысл, структура профессиональной направленности будущего специалиста. Освещены компоненты этого феномена (ценностные ориентиры, убеждения, интересы).

Ключевые слова: профессиональная направленность, ценностные ориентиры, убеждения, интересы.

В статті розглядається проблема формування професійної спрямованості майбутнього вчителя. Розкрито психолого-педагогічну сутність, структуру професійної спрямованості майбутнього фахівця. Висвітлено компоненти цього феномена (ціннісні орієнтири, переконання, інтереси).

Ключові слова: професійна спрямованість, ціннісні орієнтири, переконання, інтереси.

The article investigates the problem of forming of professional trend of a teacher. The psychological and pedagogical sense, the structure of professional trend of specialist is considered. The components of this phenomenon are defined (value systems, beliefs, interests).

Key words: professional trend, value systems, beliefs, interests.

Актуальність проблеми формування професійної спрямованості студентів зумовлена необхідністю підвищення ефективності й продуктивності педагогічної діяльності, забезпечення мобільності й конкурентоспроможності, стало-го розвитку національної системи освіти. Розв'язання цієї проблеми сприяє вирішенню таких важливих наукових питань, як активізація розвитку професійної компетентності вчителя, його методичної культури, науково-педагогічного мислення, творчого потенціалу.

Дослідження наукових джерел дозволяє окреслити такі напрями вивчення проблеми формування професійної спрямованості майбутніх учителів: методологічні засади професійної підготовки педагогічних кадрів у Україні (В. Андрущенко, Н. Бібік, І. Зязюн, В. Кремень, Н. Ничкало, О. Савченко);